

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

นับแต่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มีผลใช้บังคับเป็นต้นมา ได้ปรากฏว่า คนไทยยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรการประดิษฐ์เป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรที่ยื่นโดยบุคคลต่างประเทศ และในจำนวนคำขอจดทะเบียนดังกล่าว มีการประดิษฐ์เพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่ได้รับจดทะเบียนตามกฎหมายสิทธิบัตร ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุอันเนื่องมาจาก การประดิษฐ์คิดค้นของคนไทยโดยส่วนใหญ่เป็นการประดิษฐ์ที่ไม่ได้พัฒนาเทคโนโลยีให้สูงขึ้น จึงทำให้การประดิษฐ์ของคนไทยไม่ได้รับจดทะเบียนตามกฎหมายสิทธิบัตรการประดิษฐ์ เพราะถือว่า เป็นการประดิษฐ์ที่ไม่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ นักประดิษฐ์บางรายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องขอรับความคุ้มครองในรูปร่างและลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์แทน ทั้งนี้ เพื่อให้การประดิษฐ์คิดค้นของตนสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร

แม้ว่าการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทยจะสามารถขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองเฉพาะลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์เท่านั้น กล่าวคือ ไม่รวมถึงลักษณะทางเทคนิคหรือลักษณะที่เกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในของผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การที่สิ่งประดิษฐ์ได้รับความคุ้มครองเฉพาะรูปร่างลักษณะภายนอก จึงไม่สมประโยชน์และเจตนารมณ์ที่แท้จริงของนักประดิษฐ์

อนึ่ง ระบบกฎหมายสิทธิบัตรไทยยังมีจุดด้อยคือ กระบวนการและวิธีการในการพิจารณา์รับจดทะเบียนสิทธิบัตรมีขั้นตอนมากมาย ทำให้การประดิษฐ์ที่ยื่นขอจดทะเบียนได้รับความคุ้มครองช้า และส่งผลให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้รับประโยชน์จากการขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าที่ควร ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นเหตุให้

นักประดิษฐ์คนไทยส่วนใหญ่ไม่กระตือรือร้นที่จะประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรการประดิษฐ์

ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ เพราะการที่ประเทศไทยไม่มีระบบกฎหมายที่เหมาะสม เพื่อให้ความคุ้มครองแก่การประดิษฐ์คิดค้นของคนไทย ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการประดิษฐ์ที่ไม่มีระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เพียงพอ และเป็นการประดิษฐ์ที่มีช่วงเวลาในทางการค้าสั้น จึงไม่มีสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นหรือสนับสนุนให้คนไทยใช้ความพยายาม สติปัญญาและความสามารถเพื่อประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศจึงพัฒนาไปด้วยความล่าช้า เพราะการพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนไทยมีค่อนข้างน้อย และไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ใหม่ ๆ ภายในประเทศ อีกทั้งต่างประเทศยังเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนที่ไม่มากพอ การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศและอุตสาหกรรมใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นน้อย ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศอาจไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

จากสภาพการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การให้ความคุ้มครองแก่การประดิษฐ์คิดค้นของชนในชาติภายในระยะเวลาอันรวดเร็วมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะได้มีการศึกษาค้นคว้ากฎหมายของต่างประเทศที่กำหนดให้ความคุ้มครองแก่การประดิษฐ์คิดค้นของชนในชาติภายในเวลาที่รวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ วัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนจึงศึกษาถึงกฎหมายยูทิลิตี้ โมเดลของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และมาเลเซีย โดยมุ่งศึกษาถึง นโยบาย เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองยูทิลิตี้ โมเดล และลักษณะสำคัญของกฎหมายยูทิลิตี้ โมเดล ตลอดจนกระบวนการและวิธีการในการพิจารณารับจดทะเบียนยูทิลิตี้ โมเดลของประเทศดังกล่าว เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของการให้ความคุ้มครองยูทิลิตี้ โมเดลในประเทศไทย

3. ทฤษฎีและแนวความคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้นำเอาหลักการของทฤษฎีและแนวความคิดในทางกฎหมายมาใช้พิจารณา คือ

3.1. สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

ยูทิลิตี้ โมเดล หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาทางเทคนิคได้ และกฎหมายยูทิลิตี้ โมเดลเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ความคิดที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้น จึงถือได้ว่ายูทิลิตี้ โมเดลเป็นสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง

3.2. การให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ควรสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศ

3.3. การให้ความคุ้มครองยูทิลิตี้ โมเดลช่วยรองรับ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้สูงขึ้น

3.4. การให้ความคุ้มครองยูทิลิตี้ โมเดลควรสอดคล้องกับการบริหารงานทะเบียนของยูทิลิตี้ โมเดล

4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้เขียนคาดว่าจะทำให้ทราบถึงสิ่งดังต่อไปนี้ คือ

1. ความหมายของยูทิลิตี้ โมเดล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิบัตร ยูทิลิตี้ โมเดล และการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

3. นโยบาย เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองยูทิลิตี้ โมเดลของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และมาเลเซีย

4. ลักษณะสำคัญของกฎหมายยุติติ มิเคลในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และมาเลเซีย
5. กระบวนการและวิธีการในการพิจารณาปรับคดีเบี่ยงยุติติ มิเคลของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และมาเลเซีย
6. บทบาทของกฎหมายยุติติ มิเคลกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในต่างประเทศ
7. จุดเด่น จุดด้อยของระบบยุติติ มิเคล
8. ความเหมาะสมของการคุ้มครองยุติติ มิเคลในประเทศไทย
9. นโยบาย เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองยุติติ มิเคลในประเทศไทย
10. ลักษณะสำคัญของกฎหมายยุติติ มิเคลที่เหมาะสมต่อประเทศไทย
11. กระบวนการและวิธีการในการพิจารณาปรับคดีเบี่ยงยุติติ มิเคลที่เหมาะสมต่อประเทศไทย